

UN DEPOZIT DE OBIECTE DE CUPRU DESCOPERIT LA DOBRILEȘTI (JUD. BUZĂU)

ROXANA MUNTEANU*, DANIEL COSTACHE**

Rezumat: Sunt prezentate cele patru piese de cupru care compun un mic depozit descoperit recent la Dobrileşti (com. Merei, jud. Buzău): un topor-ciocan, două topoare plate și un dorn. Cele mai apropiate analogii pentru toporul-ciocan trimit spre tipul Székely-Nádudvar, iar topoarele plate se încadrează în varianta Petrești. Depozitul se poate data, cel mai probabil, spre sfârșitul mileniului al IV-lea și începutul mileniului al III-lea a.Chr. Ținând cont însă de supraviețuirea tipurilor reprezentate aici dincolo de finalul eneoliticului, plasarea depozitului de la Dobrileşti în limitele bronzului timpuriu nu poate fi exclusă. Totodată, este prezentată o piesă descoperită întâmplător la Nișcov (com. Vernești, jud. Buzău) – un topor fragmentar de cupru, aparținând fie tipului topoarelor-ciocan, fie celui al topoarelor-târâncop.

Cuvinte-cheie: Buzău, eneolitic, bronz timpuriu, topor-ciocan, topor plat, cupru, Székely-Nádudvar, Petrești.

Între obiectele de metal, descoperite întâmplător în ultima perioadă și predate muzeului din Buzău, se distinge un lot compus din patru piese de cupru, intrate în colecție în cursul anului 2015. Din relatarea descoperitorului (Petruș Doru Ene, din Buzău) a rezultat că obiectele menționate au constituit o depunere unitară, provenind dintr-un punct aflat la nord de satul Dobrileşti (com. Merei, jud. Buzău). Informațiile oferite, susținute de fotografiile care ne-au fost puse la dispoziție, au fost verificate printr-o cercetare de teren în zona indicată ca fiind a descoperirii. Aceasta se află pe Dealul Ciuhoiu, la cca 550 m vest față de Punctul Teritorial de Monitorizare Radio.

Înălțimea, parte a Dealurilor Istriței¹, are forma unei culmi calcaroase prelungi, cu orientare nord-est – sud-vest, afectată de alunecări de teren și de lucrări de extragere a pietrei. Punctul în care s-au aflat îngropate cele patru obiecte este situat în apropierea crestei dealului, spre versantul sud-estic, pe un teren în pantă lină, cu o perspectivă largă asupra câmpiei învecinate.

---

* Muzeul Județean Buzău; e-mail: e_r_mro@yahoo.com.

** Muzeul Județean Buzău; e-mail: dan_cos_buzau@yahoo.com.

¹ Muică 2012, p. 43.

În cursul cercetării de suprafață întreprinse, nu am identificat în apropiere vestigii care să poată fi puse în legătură cu depunerea de piese metalice. În afara ceramicii monteorene recuperate de noi din profilul rezultat în urma unor alunecări de teren pe panta nordică a Dealului Ciuhoiu, pe o rază de cca 3 km de la locul descoperirii depozitului, sunt cunoscute puține situri arheologice: așezărilor, cu niveluri eneolitice și din epoca bronzului, de la Pietroasa Mică – *Gruiu Dării*² și Sărata Monteoru – *Cetățuia*³, li se adaugă punctul, cu ceramică de tip Stoicani-Aldeni, semnalat la Câlțești⁴, cel de la Sărata Monteoru⁵, precum și sporadicele materiale eneolitice recuperate în cursul unei cercetări de suprafață de pe teritoriul satului Dobrileşti⁶.

Revenind la condițiile descoperirii depozitului de piese de cupru, notăm că informațiile și imaginile oferite de către descoperitor arată că trei dintre piese (un topor-ciocan, un dorn/stilet și un topor plat) s-au aflat laolaltă – la distanță de 0,05–0,07 m una față de cealaltă și la cca 0,20 m adâncime –, în timp ce al patrulea obiect (un topor plat, de dimensiuni mai mici decât cel dintâi) a fost identificat la 0,50 m depărtare de gruparea principală. Acesta din urmă, aflat imediat sub stratul vegetal, pare să fi fost dislocat din aceeași depunere, cândva, în trecut.

În momentul descoperirii, toporul-ciocan era așezat cu partea concavă în sus și gaura de prindere a cozii în poziție quasi-verticală, iar topoarele plate erau așezate pe câte una dintre fețele late.

DESCRIEREA OBIECTELOR

1. Topor-ciocan. Îngrijit realizat, acesta are o formă zveltă, aspect pentagonal (aproape romboidal) și axa laterală arcuită. Gaura de prindere a cozii este prelungită pe fața inferioară cu un mic manșon conic, cu marginile asimetrice. Brațele piesei sunt inegale ca lungime, dar sunt echilibrate din punct de vedere al greutateii. Brațul ciocan are formă trapezoidală și secțiune rectangulară cu muchiile rotunjite. Tăișul – curb, coborât spre fața inferioară – are ușoare urme de lovire. Patina verde care a acoperit piesa se păstrează în special în interiorul găurii pentru prinderea cozii și doar sporadic pe suprafața obiectului. Macroscopic, nu se observă urme de turnare sau de uzură, în afara celor deja menționate de pe tăiș. Piesa a fost realizată îngrijit, suprafețele și muchiile sale fiind atent finisate (fig. 1/1; 2/1).

Dimensiuni: lungime = 18 cm; lățime = 5 cm; grosime = 2,1 cm; lungimea brațului ciocan = 6,4 cm; lungimea brațului topor = 9,2 cm; lățimea tăișului = 2,7 cm; lățimea la ceafă = 2,2 cm; grosime la ceafă = 1,6 cm; diametrul găurii pentru coadă = 2,5 cm; greutate = 780 g.

---

² Sîrbu *et alii* 2011.

³ Zaharia 2013, cu bibliografia anterioară.

⁴ Constantin M., Constantin C. 2008.

⁵ Nestor 1944, p. 28.

⁶ Informație Sebastian Matei.

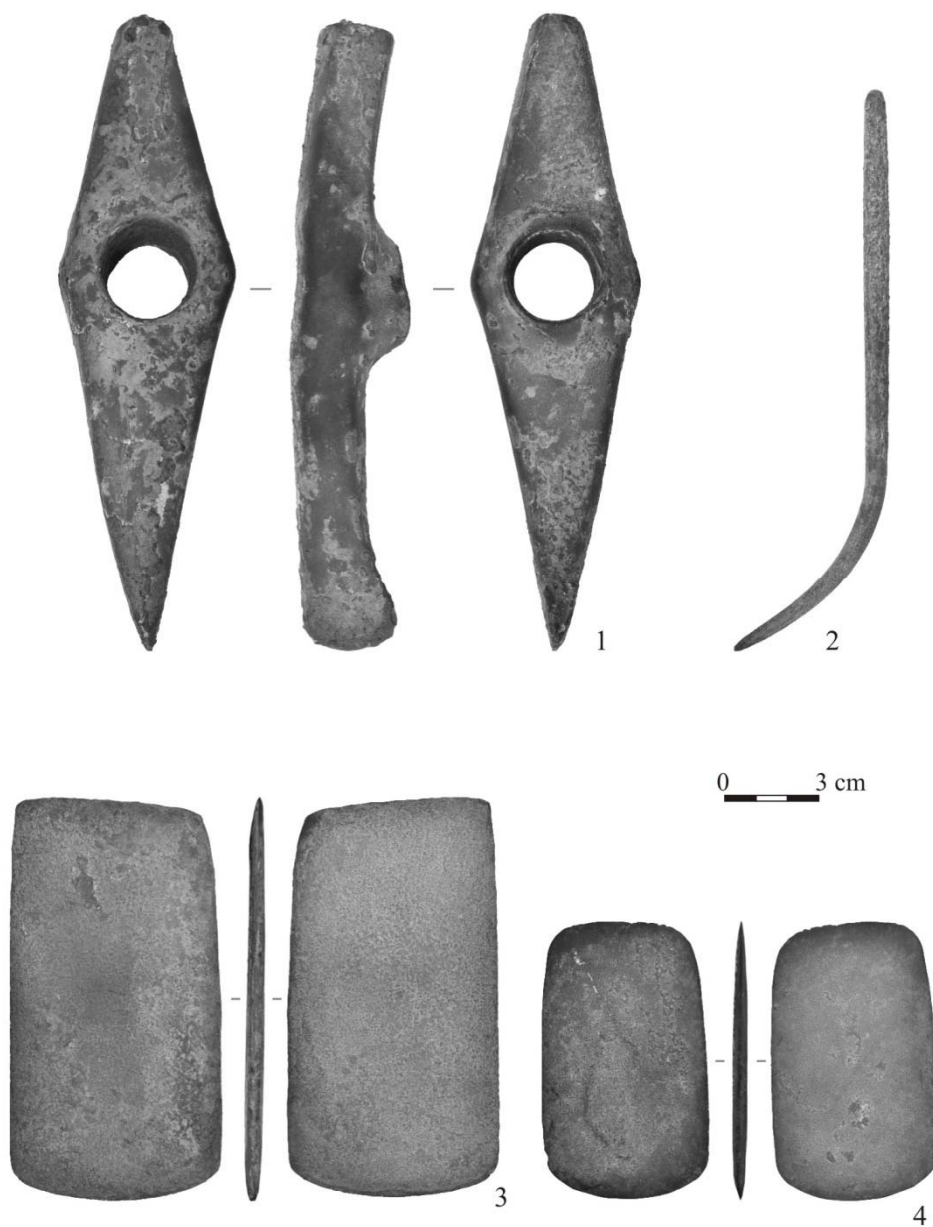

Fig. 1. Dobrileşti. Piese din componența depozitului.

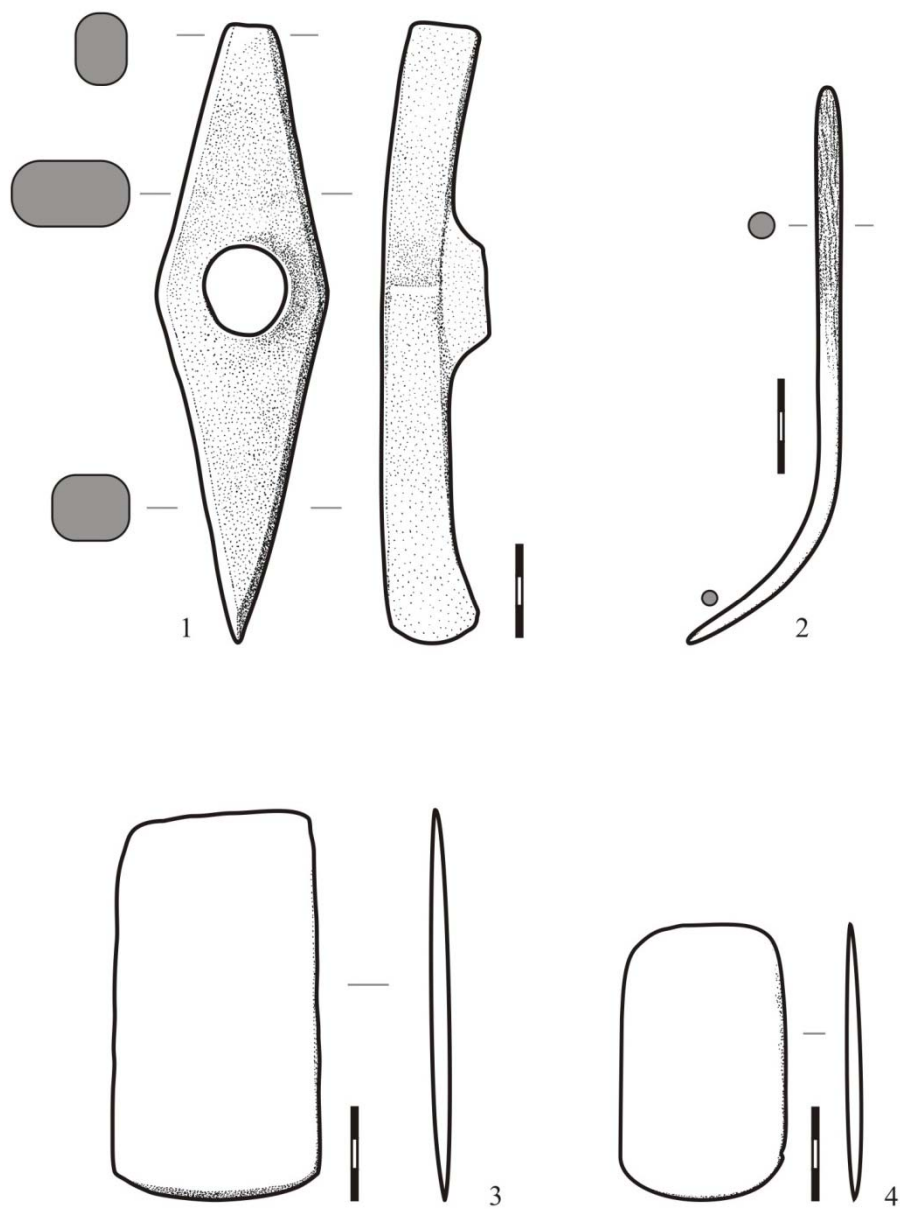

Fig. 2. Dobrileşti. Piese din componența depozitului.

2. Dorn. Are forma unei tije cu secțiune circulară, având un capăt rotunjit și unul ascuțit (fig. 1/2; 2/2). Spre vârf – care este aplatizat, cu două laturi cu muchii evidente –, piesa a fost îndoită. Pe aproximativ două treimi din lungime, piesa are suprafața rugoasă, probabil pentru fixarea mai facilă a unui mâner. Urma de lovire vizibilă în zona mediană se datorează descoperitorului.

Dimensiuni: lungime = 17,9 cm; lungime desfășurată = 20,3 cm; grosime = 0,8 cm; greutate = 65,4 g.

3. Topor plat. De forma unei lame quasi-rectangulare, având colțurile ușor rotunjite, tăișul arcuit și ceafa asimetrică, piesa face parte din categoria topoarelor plate late. Suprafețele au un aspect rugos, neregulat (fig. 1/3; 2/3). Pe tăiș se observă urme de folosire vag vizibile (mici știrbituri).

Dimensiuni: lungime = 12,7 cm; lățime = 6,75 cm; grosime = 0,6 cm; greutate = 303,7 g.

4. Topor plat. Lama are aceeași formă rectangulară, secțiune transversală lenticulară și aspect rugos, ca și piesa de mai sus. Este însă de dimensiuni mai mici și are colțurile puternic rotunjite (fig. 1/4; 2/4). Pe tăiș, pe ceafă și pe una dintre muchiile laterale sunt prezente urme macroscopice de uzură sub forma unor ușoare știrbituri. Pe una dintre fețe se observă o zgârietură recentă (din momentul descoperirii).

Dimensiuni: lungime = 8,9 cm; lățime = 7,3 cm; grosime = 0,45 cm; greutate = 116,4 g.

Remarcăm atât starea bună de conservare a celor patru obiecte, cât și aspectul identic al patinei – dat de compoziția elementală asemănătoare (Tabelul 1) și de mediul comun în care au fost depuse.

Tabelul 1

Rezultatele analizei XRF⁷

	Obiect	Ti (%)	Fe (%)	Cu (%)	Au (%)	Pb (%)	As (%)
1	Topor ciocan	0,07	0,59	98,98	0,32	–	0,04
2	Dorn	–	0,22	99,11	0,65	–	0,02
3	Topor plat	–	0,07	99,26	0,61	0,001	0,06
4	Topor plat	–	0,35	99,17	0,44	0,001	0,04

Depozitul este unitar atât din punct de vedere al datelor compoziționale, cât și în privința categoriei funcționale a obiectelor conținute. Includerea pieselor de tipul celor de la Dobrileşti în rândul uneltelor sau al armelor este de multe ori

⁷ Datele compoziționale au fost obținute, în cadrul Laboratorului de investigații fizico-chimice și biologice al Muzeului Național de Istorie a României, de către dr. Migdonia Georgescu și dr. Gheorghe Niculescu, prin metoda fluorescenței de raze X. S-a utilizat un spectrometru portabil tip InnovX Systems Alpha Series. Parametri de lucru: tensiune 40 kV, intensitate 35 microA, timp de achiziție 120 s. Citirile au fost realizate pe suprafața necurățată a obiectelor (pe patină).

dictată de contextul descoperirii și de interpretarea acestuia ca aparținând spațiului domestic sau simbolic (cultural, funerar)⁸. În cazul de față, tindem să le atribuim categoriei armelor, ținând cont de unele analogii întâlnite în literatură. Astfel, se constată gruparea repetată a unor topoare cu gaură de prindere a cozii, topoare plate și piese de străpuns⁹ – parte a unui echipament militar standardizat, întâlnit pe un spațiu larg din Eurasia la sfârșitul mileniului al IV-lea și începutul mileniului al III-lea a.Chr.¹⁰. Inventarul mormântului de la Vozdiženskaja¹¹ sau al celui de la Mezósas¹² sunt astfel de exemple. Alături de acestea, Svend Hansen citează „seturile metalice” similare din inventarele funerare și depozitele de la Hassek Höyük, Usatovo, Mar’inskaya, Brno Lišeň, Velika Gruda, pe care le interpretează drept expresie a unor repere sociale recunoscute, în egală măsură, în nordul Mesopotamiei, în Caucaz sau în Europa Centrală¹³.

Pentru stabilirea contextului cultural și cronologic în care se situează depozitul de la Dobrileşti, am căutat să precizăm tipurile cărora le aparțin cele patru obiecte.

Atribuirea tipologică în cazul toporului-ciocan este dificilă, deoarece, în publicații, nu am întâlnit analogii exacte. Piesa este asemănătoare celor din tipurile Székely-Nádudvar¹⁴, de care o apropie tăișul lățit, axa laterală curbată și inelul care continuă gaura de fixare a cozii. Ceafa toporului de la Dobrileşti este însă mai îngustă decât a celor publicate din tipurile menționate, iar raportul dintre brațe este diferit. Topoarele Székely-Nádudvar se concentrează între Dunărea Mijlocie și Carpații Orientali, punctele extreme fiind Linz – *St. Peter* (Austria) în vest și Araci (România) sau Petriv (Ucraina) în est¹⁵. Remarcăm în mod deosebit forma toporului de la Linz – *St. Peter*¹⁶, ca fiind una dintre cele mai apropiate de cea a toporului de la Dobrileşti. Tipul Székely-Nádudvar este asociat culturilor Tiszapolgár și Bodrogkeresztúr, plasându-se, așadar, în a doua jumătate a mileniului al IV-lea a.Chr.¹⁷.

Privind în continuare spre spațiul Europei Centrale, o asemănare poate fi sesizată cu topoarele de tip Eschollbrücken¹⁸ (la care însă tubul, aflat în continuarea orificiului pentru coadă, este mai pronunțat, iar secțiunea lamei este cilindrică) și cu topoarele de piatră specifice orizontului ceramicii șnurate¹⁹. Plasarea cronologică a acestora în primele secole ale mileniului al III-lea a.Chr.²⁰ constituie

⁸ Vezi, de exemplu, Mareș 2002, p. 95–116, pentru numeroase exemple de interpretare a funcționalității după context.

⁹ Inclusiv dălți sau dornuri ce ar fi putut fi folosite ca pumnale.

¹⁰ Hansen 2013, p. 154–155.

¹¹ Hansen 2009, fig. 33.

¹² Patay 1984, p. 61, pl. 67A.

¹³ Hansen 2013, p. 155.

¹⁴ Vulpe 1975, p. 26–28; Mareș 2002, p. 99–100; Pop 2007.

¹⁵ Pentru o prezentare detaliată a diverselor opinii exprimate referitor la acest tip de topoare, vezi Pop 2007.

¹⁶ Mayer 1977, p. 10, nr. 9, pl. 1/8.

¹⁷ Brummack, Diaconescu 2015.

¹⁸ Jacob-Friesen 1970; Dani, Nepper 2006, p. 33, 42–43.

¹⁹ Kerig 2010.

²⁰ Maran 2008; Kerig 2010, p. 71–72.

un indicator al duratei lungi de viață a topoarelor-ciocan de metal, semnalând astfel intervalul larg în care se încadrează piesa de la Dobrileşti.

Revenind la caracteristicile morfologice și metrice ale obiectului discutat aici, constatăm că același raport al brațelor, curbura axei și ceafa îngustă le regăsim la topoarele de tip Iara²¹, care au însă brațul ciocan cilindric în secțiune.

Același braț cilindric și formă pentagonală o au și topoarele de luptă de tipul Cornești – printre care se numără și piesele de la Cosmești și Fălcu²² –, considerate a aparține fie eneoliticului²³, fie epocii bronzului²⁴.

A doua piesă a depozitului am denumit-o, în lipsa unui termen mai potrivit, dorn. Nici pentru aceasta analogiile nu sunt foarte precise. Vârful, lățit, se apropie de cel al dălților, în timp ce partea proximală rotunjită, fără urme de lovire, indică, mai curând, prezența unui mâner/manșon. Piese de dimensiuni mari, precum aceasta, constituie prezențe destul de rare atât în perioada eneoliticului, cât și în cea a bronzului timpuriu. Includem în această categorie piesa din mormântul 4 de la Giugulești, interpretată drept stilet²⁵, precum și una dintre dălțile descoperite în așezarea de la Odaia Turcului²⁶, la care se adaugă cea din mormântul de la Reka Devnja²⁷. Ținând cont de dimensiuni și analogii, nu excludem posibilitatea ca și piesa de la Dobrileşti să fi fost utilizată drept armă, în genul unui stilet.

În ceea ce privește cele două lame plate de topor, acestea sunt similare celor din varianta Petrești a topoarelor plate late – după tipologia întocmită de către Alexandru Vulpe. Aceeași formă este documentată într-un areal larg, regăsindu-se și la topoarele din tipul Vinča²⁸. Topoarele plate de formă rectangulară sunt documentate în bazinul carpatic și spațiul nord-alpin, în special între jumătatea mileniului al IV-lea și jumătatea mileniului al III-lea²⁹, menținându-se în circulație, cel puțin în spațiul românesc, până spre sfârșitul mileniului al III-lea a.Chr. Sunt răspândite, de asemenea, în zona circumponică, fiind bine documentate în mormintele din aria Maikop³⁰. În spațiul românesc, asocierile cu topoare de tip Corbasca sau Fajsz asigură o datare pe parcursul bronzului timpuriu³¹, pentru unele exemplare fiind propusă o circulație până la nivelul bronzului mijlociu³².

Cele mai bune analogii pentru cele două topoare plate prezentate aici le întâlnim în cazul pieselor de la Drăgănești-Olt, Fărcașu de Sus, Petrești, Suharău

²¹ Vezi, de exemplu, toporul de la Săcuieni – Vulpe 1975, p. 32, pl. 10/75A.

²² Popușoi 1987–1989, p. 16, fig. 2/2, 4/5a–b; Mareș 2002, p. 107, pl. 24/1; Diaconu, Ciobotaru 2015

²³ Mareș 2002, p. 107.

²⁴ Diaconu, Ciobotaru 2015, p. 160.

²⁵ Dergačev 2002, p. 20, pl. 13/1.

²⁶ Băjenaru 2014, p. 89, 246, fig. 66/5.

²⁷ Govedarica 2004, p. 108, pl. 23/11.

²⁸ Mayer 1977, pl. 13/172–181.

²⁹ Kienlin 2008, p. 92–93.

³⁰ Chernykh 1992, p. 71, 74, fig. 23/5.

³¹ Vulpe 1975, p. 62–63; Mareș 2002, p. 116.

³² Băjenaru 2014, p. 238.

sau „Banat”³³. Cele mai multe dintre piesele menționate au fost descoperite întâmplător sau provin din contexte incerte, astfel că o plasare cronologică și culturală precisă nu este posibilă.

Niciunul dintre obiectele care compun depozitul de la Dobrileşti nu constituie, așadar, un reper cronologic precis. Piesele sunt comune unui spațiu vast, iar intervalul de timp este, de asemenea, extins. Perioada de maximă probabilitate pentru circulația lor se situează la sfârșitul mileniului al IV-lea și începutul mileniului următor, fără ca o datare mai târzie să fie exclusă.

Fie că ne raportăm la realitățile culturale ale eneoliticului sau la cele de la începutul epocii bronzului, depozitul de la Dobrileşti constituie o prezență exotică în nord-estul Munteniei. Se remarcă, în acest context, nu numai numărul mic de obiecte de metal corespunzătoare intervalului citat, ci și lipsa unui scenariu cultural coerent pentru o parte a eneoliticului și bronzului timpuriu. Așezările Gumelnița/Stoicani-Aldeni cunoscute în zonă se plasează până spre sfârșitul mileniului al V-lea, în timp ce locuirile de la Sărata Monteoru și Pietroasa Mică încep, cel mai devreme, spre 3700 BC³⁴. De asemenea, evoluția culturală din zona de dealuri, în perioada cuprinsă între ultimele manifestări eneolitice și bronzul timpuriu, necesită încă lămuriri.

*

Recent, un alt topor de cupru a fost recuperat cu ocazia unei periegeze efectuate pe teritoriul comunei Vernești (jud. Buzău)³⁵. Obiectul provine din zona necropolei carpice sondate în anii '70 la Gura Nișcovului³⁶ (localitate înglobată satului Nișcov). A fost descoperit cu prilejul unor lucrări agricole de către proprietarul terenului pe care s-au realizat săpăturile arheologice, la ceva vreme după încheierea acestora.

Punctul indicat ca loc al descoperirii se află pe un bot de terasă mărginit de ravene adânci. Deși sondajele din anii '70 nu amintesc vestigii preistorice, existența aici a unei așezări nu este exclusă.

Piesa aparține fie categoriei topoarelor-ciocan, fie celei a topoarelor-târâncop. Ruptă din vechime din dreptul găurii de prindere a cozii, păstrează doar brațul cu tăișul vertical, astfel că o încadrare tipologică clară nu este posibilă. Tăișul este convex, mai lat decât corpul piesei. Lama are secțiune dreptunghiulară cu muchiile rotunjite, profilul longitudinal ușor curb (fig. 3). Piesa a fost polizată de către descoperitor pe toate fețele, cu excepția zonei din interiorul găurii de prindere a cozii. Resturi din patina de culoare verde deschis mai sunt vizibile pe alocuri, acolo unde metalul a fost atacat de coroziune. Sunt vizibile urme de lovire pe tăiș, în special în jumătatea inferioară.

³³ Vulpe 1975, p. 60; Mareș 2002, pl. 52/5, 6, 8, 12, 13.

³⁴ Frînculeasa 2012, p. 195.

³⁵ Cercetare de teren: Sebastian Matei, Daniel Garvăn și Cătălin Dinu.

³⁶ Tzony 1978.

Fig. 3. Nişcov (Gura Nişcovului). Topor descoperit întâmplător.

Dimensiuni: lungime = 10,5 cm; lăţime = 3,8 cm; grosime = 2 cm; diametrul găurii pentru coadă = 2,7 cm; greutate = 324,4 g.

Analiză compoziţională³⁷: Cu 99,79 %, Fe 0,21 %.

În lipsa elementelor definitorii, ţinând seama de datele compoziţionale, piesa poate fi inclusă generic între topoarele din perioada eneolitică sau de la începutul epocii bronzului. Se adaugă, astfel, unei liste scurte de descoperiri de piese masive de cupru din nord-estul Munteniei, pentru care contextul cultural rămâne încă neprecizat.

Notă: Mulţumim colegei Anca Popescu pentru resursele bibliografice puse la dispoziţie şi pentru sugestiile privind cronologia pieselor. Mulţumirile noastre se îndreaptă, de asemenea, către doamna Migdonia Georgescu şi domnul Gheorghe Niculescu, pentru realizarea analizelor compoziţionale. Nu în ultimul rând, adresăm mulţumiri colegilor Sebastian Matei, Daniel Garvăn şi Cătălin Dinu pentru faptul că ne-au încredinţat spre publicare toporul de la Nişcov.

BIBLIOGRAFIE

Băjenaru 2014	R. Băjenaru, <i>Sfârşitul bronzului timpuriu în regiunea dintre Carpaţi şi Dunăre</i> , Cluj-Napoca, 2014.
Brummack, Diaconescu 2015	S. Brummack, D. Diaconescu, <i>O abordare Bayesiană a datelor AMS aparţinând epocii cuprului din Câmpia Panonică</i> , AnB S.N. 23, Arheologie – Istorie, 2015, p. 101–118.
Chernykh 1992	E.N. Chernykh, <i>Ancient metallurgy in the USSR. The Early Metal Age</i> , Cambridge, 1992.

³⁷ Vezi nota 6.

- Constantin M, Constantin C. 2008 M. Constantin, C.P. Constantin, *Rezultatele cercetărilor de suprafață de la Câlțești, com. Pietroasele, jud. Buzău*, Mousaios 13, 2008, p. 59–74.
- Dani, Nepper 2006 J. Dani, I.M. Nepper, *Sárrétudvari-Órhalom Tumulus Grave from the Beginning of the EBA in Eastern Hungary*, CommArchHung, 2006, p. 29–50.
- Dergačev 2002 V. Dergačev, *Die äneolitischen und bronzezeitlichen Metallfunde aus Moldavien*, PBF XX, 9, Stuttgart, 2002.
- Diaconu, Ciobotaru 2015 V. Diaconu, P. Ciobotaru, *Some considerations regarding the copper axe from Cosmești (Galați County, Romania)*, Buridava 12/1, 2015, p. 156–163.
- Frînculeasa 2012 A. Frînculeasa, *Despre o datare absolută de la Mălăiești de Jos (jud. Prahova) și posibilele implicații*, MemAntiq 28, 2012, p. 185–202.
- Govedarica 2004 B. Govedarica, *Zepterträger – Herrscher der Steppen. Die frühen Ockergräber des Äneolithikums im karpatenbalkanischen Gebiet und im Steppenraum Südost- und Osteuropas*, Internationale Interakademische Kommission für die Erforschung der Vorgeschichte des Balkans, Monographien Bd. VI, Mainz am Rhein, 2004.
- Hansen 2009 S. Hansen, *Kupfer, Gold und Silber im Schwarzmeerraum während des 5. und 4. Jahrtausends v. Chr.*, în J. Apakidze, B. Govedarica, B. Hänsel (eds.), *Der Schwarzmeerraum vom Äneolithikum bis in die Früheisenzeit (5000–500 v. Chr.). Kommunikationsebenen zwischen Kaukasus und Karpaten*, PAS 25, Rahden/Westf., 2009, p. 11–50.
- Hansen 2013 S. Hansen, *Innovative Metals: Copper, Gold and Silver in the Black Sea Region and the Carpathian Basin During the 5th and 4th Millenium BC*, în S. Burmeister, S. Hansen, M. Kunst, N. Müller-Scheeßel (eds.), *Metal Matters. Innovative Technologies and Social Change in Prehistory and Antiquity*, Forschungscluster 2, Leidorf, 2013, p. 137–167.
- Jacob-Friesen 1970 G. Jacob-Friesen, *Die Kupferäxte vom Typ Eschollbrücken. Ein Beitrag zur Frage des Einflusses metalverarbeitender Kulturen auf das Neolithikum Mittel- und Nordeuropas*, Kunde N.F. 21, 1970, p. 20–65.
- Kerig 2010 T. Kerig, *Ein Statuenmenhir mit Darstellung einer Axt vom Eschollbrückener Typ? Zu einem enigmatischen Steindenkmal aus Gelnhausen-Meerholz (Mainz-Kinzig-Kreis)*, PZ 85, 2010, p. 59–78.
- Kienlin 2008 T.L. Kienlin, *Tradition and Innovation in Copper Age Metallurgy: Results of a Metallographic Examination of Flat Axes from Eastern Central Europe and the Carpathian Basin*, PPS 74, 2008, p. 79–107.
- Maran 2008 J. Maran, *Zur Zeitstellung und Deutung der Kupferäxte vom Typ Eschollbrücken*, în F. Falkenstein, S. Schade-Lindig, A. Zeeb-Lanz (eds.), *Kumpf, Kalotte, Pfeilschaftglätter. Zwei Leben für die Archäologie. Gedenkschrift für Annemarie Häußer und Helmut Spatz*, Internationale Archäologie – Studia honoraria 27, Rahden/Westf., 2008, p. 173–187.
- Mareș 2002 I. Mareș, *Metalurgia aramei în neo-eneoliticul României*, Suceava, 2002.
- Mayer 1977 E.F. Mayer, *Die Äxte und Beile in Österreich*, PBF IX, 9, München, 1977.

- Muică 2012 N. Muică, *Regiunea subcarpatică dintre Teleajen și Slănicul Buzăului. Contribuții geomorfologice*, București, 2012.
- Nestor 1944 I. Nestor, *Raport general asupra săpăturilor dela Sărata Monteoru, în Raport asupra activității științifice a Muzeului Național de Antichități în anii 1942 și 1943 înaintat Domnului Ministru al Culturii Naționale și al Cultelor de Directorul Muzeului*, București, 1944, p. 20–29.
- Patay 1984 P. Patay, *Kupferzeitliche Meißel, Beile und Äxte in Ungarn*, PBF IX, 15, München, 1984.
- Pop 2007 D. Pop, *The Copper Axe from Corni*, NyJAMÉ 49, 2007, p. 49–87.
- Popușoi 1987–1989 E. Popușoi, *Mormintele cu ocră de la Fălciu, județul Vaslui*, ActaMM 9–11, 1987–1989, p. 15–26.
- Sîrbu et alii 2011 V. Sîrbu, S. Matei, D. Costache, L. Grigoraș, G. El Susi, *Pietroasa Mică-Gruiu Dării (jud. Buzău). Descoperirile din epocile eneolitică și a bronzului (III)*, Brăila – Buzău, 2011.
- Tzony 1978 M. Tzony, *Descoperirile carpice de la Gura Nișcovului (jud. Buzău)*, Carpica 10, 1978, p. 147–161.
- Vulpe 1975 A. Vulpe, *Die Äxte und Beile in Rumänien II*, PBF IX, 5, München, 1975.
- Zaharia 2013 E. Zaharia, *The Cucuteni B from Sărata Monteoru, Merei Commune, Buzău County, Romania*, în A. Comșa, C. Bonsall, L. Nikolova (eds.), *Facets of the Past. The Challenge of the Balkan Neo-Eneolithic Proceedings of the International Symposium Celebrating the 85th Birth Anniversary of Eugen Comșa*, București, 2013, p. 489–495.

A COPPER HOARD DISCOVERED AT DOBRILEȘTI (BUZĂU COUNTY)

ABSTRACT

The paper presents a small hoard composed of four copper items (a hammer-axe, two flat axes and an awl) recently discovered in Dobrileşti (Merei commune, Buzău County). The hammer-axe resembles some of the Székely-Nádudvar axes, while the flat axes fall within Petrești type. The deposit can be dated during the late 4th – early 3rd millennium BC. Taking into account that some of the types represented here survived beyond the end of the Chalcolithic, an Early Bronze Age occurrence is also possible.

Adding to the corpus of the metallic finds, another copper axe is briefly presented: a fragment of a hammer-axe or adze-axe retrieved from Nișcov (Vernești commune, Buzău County).

Keywords: Buzău, Chalcolithic, Bronze Age, hammer-axe, flat axe, copper, Székely-Nádudvar, Petrești.

LIST OF CAPTIONS

- Fig. 1. Dobrileşti hoard (photo).
 Fig. 2. Dobrileşti hoard (drawing).
 Fig. 3. Copper axe from Nișcov.

ABREVIERI

ActaArchHung – Acta Archaeologica Academiae Scientiarum Hungaricae, Budapesta
ActaMM – Acta Musei Meridionalis, Vaslui
ActaMN – Acta Musei Napocensis, Cluj-Napoca
ActaMP – Acta Musei Porolissensis, Zalău
ActaPraehArch – Acta Praehistorica et Archaeologica, Berlin
AICSUS – Anuarul Institutului de Cercetări Socio-Umane, Sibiu
AIM / АИМ – Arheologhiceskie Issledovaniija v Moldavii / Археологические Исследования в Молдавии, Chişinău / Кишинев
AMIAP – Anuarul Muzeului de Istorie și Arheologie Prahova, Ploiești
AnB – Analele Banatului, Muzeul Național al Banatului, Timișoara
Angew. Chem. Int. Ed. – Angewandte Chemie International Edition, Weinheim
Angustia – Angustia. Arheologie – Etnografie, Sf. Gheorghe
Antiquity – Antiquity. A Review of World Archaeology, Durham
AnUOradea – Analele Universității din Oradea, Oradea
AO – Analele Olteniei, Craiova
APL – Analecta Praehistorica Leidensia, Leiden
Apulum – Acta Musei Apulensis, Alba Iulia
ArchAustr – Archaeologia Austriaca, Viena
ArchHung – Archaeologia Hungarica, Budapesta
ArchKorr – Archäologisches Korrespondenzblatt, Mainz
ArchKözl – Archaeologiai Közlemények, Budapesta
ArhMold – Arheologia Moldovei, Iași – București
ArhVestnik – Arheološki Vestnik, Ljubljana
Banatica – Banatica, Muzeul Banatului Montan, Reșița
BAR IntSer – British Archaeological Reports. International Series, Oxford
BerRGK – Berichte der Römisch-Germanischen Kommission des Deutschen Archaologischen Instituts, Frankfurt am Main
BiblArh – Biblioteca de Arheologie
BiblThrac – Biblioteca Thracologica
BMJT – Buletinul Muzeului Județean Teleorman, Alexandria
BMTAGiurgiu – Buletinul Muzeului „Teohari Antonescu”, Giurgiu
BPS – Baltic-Pontic Studies, Poznań
BSNR – Buletinul Societății Numismatice Române, București
Buridava – Buridava, Muzeul Județean Vâlcea, Râmnicu Vâlcea
CA – Cercetări Arheologice, Muzeul Național de Istorie a României, București
CAJ – Cambridge Archaeological Journal, Cambridge
CANT – Cercetări arheologice în aria nord-tracă, București
Carpica – Carpica, Complexul Muzeal „Iulian Antonescu”, Bacău
CCA – Cronica Cercetărilor Arheologice din România, București
CCDJ – Cultură și civilizație la Dunărea de Jos, Călărași
CICSA – Centrul de Istorie Comparată a Societăților Antice, Facultatea de Istorie, Universitatea București

SCIVA, tomul 67, nr. 1–2, București, 2016, p. 199–201

- CommArchHung – Communicationes Archæologicæ Hungariæ, Budapesta
 Comunicări. Seria arheologică – Comunicări. Seria arheologică, Centrul de istorie, filologie și etnografie, Craiova
 Comunicări. Seria numismatică – Comunicări. Seria numismatică, Centrul de istorie, filologie și etnografie, Craiova
 Crisia – Anuarul Muzeului Țării Crișurilor, Oradea
 Dacia – Dacia. Recherches et Découvertes Archéologiques en Roumanie, București; serie nouă N.S. (nouvelle série); Revue d'Archéologie et d'Histoire Ancienne, București
 Danubius – Danubius, Revista Muzeului de Istorie Galați
 Drobeta – Drobeta. Muzeul Regiunii Porțile de Fier, Drobeta-Turnu Severin
 EJA – European Journal of Archaeology, European Association of Archaeologists (<http://e-a-a.org/eja.htm>)
 EphemDR – Ephemeris Dacoromana, Annuario della Scuola Romana di Roma, Roma – București
 EphemNap – Ephemeris Napocensis, Cluj-Napoca
 EurAnt – Eurasia Antiqua, Bonn
 Familia – Familia. Revistă de cultură, Oradea
 FundberBaden-Württemberg – Fundberichte aus Baden-Württemberg, Stuttgart
 Germania – Germania. Anzeiger der Römisch-Germanischen Kommission des Deutschen Archäologischen Instituts, Berlin
 Godišnjak-Sarajevo – Godišnjak. Centar za balkanološka ispitivanja Akademije nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine, Sarajevo
 Historica – Historica. Centrul de istorie, filologie și etnografie din Craiova
 Ialomîța – Ialomîța. Studii și comunicări de istorie, arheologie, etnografie, Slobozia
 IMFAN / ИМФАН – Izvestija Moldavskogo Filiala Akademii Nauk / Известия Молдавского Филиала Академии Наук, Chișinău / Кишинев
 Istros – Istros. Buletinul Muzeului Brăilei. Studii, comunicări, note, Brăila
 JahrbBSM – Jahrbuch des Burzenländer Sächsischen Museums, Kronstadt
 JahrbRGZM – Jahrbuch des Römisch-Germanischen Zentralmuseums, Mainz
 JES – Journal of Indo-European Studies, Washington
 KSIA / КСИА – Kratkie soobščeniija Instituta arheologii SSSR / Краткие Сообщения Института Археологии SSSR, Moscova / Москва
 KSIIMK / КСИМК – Kratkie soobščeniija Instituta Istorii Materialnoi Kulturi / Краткие Сообщения Института Истории Материальной Культуры, Moscova / Москва
 Kunde N.F. – Die Kunde. Zeitschrift für niedersächsische Archäologie; Neue Folge (N.F.), Hildesheim / Oldenburg
 MASP / МАСП – Materialy po arheologii Severnogo Pričernomorja / Материалы по Археологии Северного Причерноморья, Odessa / Одесса
 MCA (Materiale) – Materiale și Cercetări Arheologice, București
 MemAntiq – Memoria Antiquitatis, Piatra Neamț
 MIA / МИА – Materialy i Issledovaniija po Arheologii SSSR / Материалы и Исследования по Археологии, Moscova / Leningrad (Sankt-Petersburg) / Москва
 MitteilungenBerlin – Mitteilungen der Berliner Gesellschaft für Anthropologie, Ethnologie und Urgeschichte, Berlin
 MittPrähistKomm – Mitteilungen der Prähistorische Kommission der Österreichischen Akademie der Wissenschaften, Viena
 MN – Muzeul Național, București
 MonographRGZM – Monographie des Jahrbuch des Römisch-Germanischen Zentralmuseums, Mainz
 Mousaios – Mousaios. Muzeul Județean Buzău, Buzău
 MSSIA – Academia Română. Memoriile Secției de Științe Istorice și Arheologie, București
 NyJAMÉ – A nyíregyházi. Jósa András Múzeum. Evkönyve, Nyíregyháza
 Oltenia – Oltenia. Studii și Comunicări, Craiova
 PAS – Prähistorische Archäologie Südosteuropas, Berlin

- PBF – Prähistorische Bronzefunde, München – Stuttgart
Peuce – Peuce, Studii și cercetări de istorie și arheologie, Institutul de Cercetări Eco-Muzeale „Gavrilă Simion”, Tulcea
Pontica – Pontica. Studii și materiale de istorie, arheologie și muzeografie, Muzeul de Istorie Națională și Arheologie, Constanța
PPS – Proceedings of the Prehistoric Society, Cambridge
Prilozi – Prilozi. Instituta za arheologiju u Zagrebu, Zagreb
PZ – Praehistorische Zeitschrift, Leipzig – Berlin
Radiocarbon – Radiocarbon. An International Journal of Cosmogenic Isotope Research, Cambridge
RadVM – Rad Vojvodjanskih Muzeja, Novi Sad
RCRFAcra – Rei Cretariae Romanae Fautorum Acta, Abingdon
RÉSEE – Revue des Études Sud-Est Européennes, București
RevMuz – Revista Muzeelor, București
RGF – Römisch-Germanische Forschungen, Berlin
RI – Revista de Istorie, București
RMM–MIA – Revista Muzeelor și Monumentelor. Monumente Istorice și de Artă, București
Rom Rep Phys – Romanian Reports in Physics, București
Sargetia – Sargetia, Acta Musei regionalis Devensis, Deva
SCIV(A) – Studii și Cercetări de Istorie Veche și Arheologie, București
SCN – Studii și Cercetări de Numismatică, București
SlovArch – Slovenská Archeológia, Nitra
SP – Studii de Preistorie, București
Starinar – Starinar. Organ Arheologskog Instituta, Belgrad
StCl – Studii Clasice, București
StComPitești – Studii și Comunicări, Muzeul Județean Argeș, Pitești
StComSatuMare – Studii și Comunicări, Satu Mare
SympThrac – Symposia Thracologica, București
TD – Thraco-Dacica, București
Terra Sebus – Terra Sebus, Acta Musei Sabesiensis, Muzeul Municipal „Ioan Raica”, Sebeș
Tibiscum – Tibiscum. Acta Musei Carasebesiensis. Muzeul Județean de Etnografie și al Regimentului de graniță Caransebeș
Topoi – Topoi. Berlin Studies of the Ancient World, Berlin – Boston
Transylvanian Review – Transylvanian Review, Romanian Academy, Centre for Transylvanian Studies, Cluj-Napoca
UPA – Universitätsforschungen zur prähistorischen Archäologie, Bonn
ZPE – Zeitschrift für Papyrologie und Epigraphik, Bonn